

prvom dijelu, iste naslove, budući da se tumačenja odnose na sadržaj pod gornjim naslovima. U tim se tumačenjima smisao mnogih riječi sv. Pisma oštrije ističe, neobični prevod opravdava, napose historijske prilike u Palestini i u rimskom carstvu opisuju i ono što je vrhunaravno u svojem pravom svijetlu prikazuje.

U trećem dijelu dodao je pisac najvažnije podatke iz nekanonskih (apokrifnih i profanih) vrela o Isusu i njegovoj nauci, kao n. pr.: Tacita (Annales 15, 44).

Na četvrtom mjestu dolazi povjesnički pregled Palestine počam od Aleksandra Velikoga do razorenja Jeruzalema po Titu.

Na koncu djela: imade sinoptički pregled sadržaja, iskaz mjestâ pojedinih evanđelja u savezu sa ovom harmonijom i alfabetsko kazalo stvari k tumačenju i opaskama.

Djelo je pisca stajalo mnogo truda pa ima nade, da će se trud naplatiti onom koristi, koju će napose izobraženi slojevi crpsti iz ove knjige, koju kad čitaš, misliš da čitaš povjest, životopis Isusov; tako to glatko i ugodno teče. Vanjština knjige je vrlo ukusna, tisak i papir kao i format knjige privlače čitaoca, da rado uzima ovu knjigu u ruke.

Knjiga je svakako vrijedna preporuke.

Dr. Josip Pazman.

Persico, Elena da: Die heilige Melania die Jüngere Römische Senatorin. Ein charitatives und soziales Frauenleben geschildert nach den von Seiner Eminenz Kardinal M. Rampolla del Tindaro veröffentlichten handschriftlichen Quellen. Autorisierte Uebersetzung von Dr. Romuald Banz O. S. B. Mit 21 Einschaltbildern und 33 Illustrationen im Text:

Jedna od znamenitijih pojava staroga vijeka jest bez dvojbe sv. Melanija Mlada (383 - 439 g. pos. Kr.) Za potonjih je vijekova njezin život

bio zaboravljen. Stoga nam nedavno preminuli stožernik Rampolla del Tindaro započe osobno skupljati po nekim starodrevnim knjižnicama razbacane podatke, e da uzmogne uobličiti povjesnu pojavu te zamjerne svetice Melanije, bogate po rodu i po kršćanskom srcu. Plod stožernikova dugotrajnog istraživanja bje objelodanjenje svih postojećih povjesnih isprava, koje pomažu za osvjjetljenje Svetičina života.

Na temelju tih skupocjenih dragocjenosti, sabranih po uzoritom stožerniku Rampolli, prvi se svjetski književnici dadoše, da lijepim perom ovjekovječe žiće plemićke Melanije. Georges Goyan na francescom jeziku prvi priredi njen životopis (1908). Za Goyan-om se povede i odlična Elena da Persico, voditeljica današnjeg kat. ženskog pokreta u Italiji. Ona se odlučl, da, nezavis o od Goyan-ova spisa, poda po svojem ukusu vjernu sliku ove kršćanske plemićke iz staroga vijeka. Iz ovoga posljednjega vrela dobismo i mi njemački prevod po marnom benediktincu Dru Banz-u, koji je u mnogočem talijanski izvornik popunio i proširio. S ovom knjigom, što opseže 329 str. + XII. u osmini, Elena da Persico pruža katoličkoj javnosti jedno crkveno i kulturno-povjesno djelo. Tuj bo se riše: zadnji očajni boj umirućeg poganstva sa triumfirajućim kršćanstvom; zauzeće vječnoga grada po Alarihu; način živovanja na carskom dvoru u Rimu i Bizantu; crkveni obredi i disciplina u Rimu, Africi i Palestini; napredovanje redovništva po raznim pokrajinama; štovanje svetačkih ostataka (relikvija); svagdašnje pričešćivanje u Rimu; običaji pri postu; odgoj i pouka kršćanske ženke mladosti i t. d. Osim toga u ovoj knjizi nalazimo i crteže najznamenitijih ličnosti u Melanijino doba kao što su: poganski pontifex Albinus, patricij Lausus, car Honorije, carice: Serena, Pulherija i Eudokija, sveci: Augustin, Hrizostom i naš Jeronim, i mnoge druge važne ličnosti. Iz cijele knjige proviruje sv. Melanija kao nositeljica one zlatne lozinke: contemptus mundi, amor Christi, ili prezir svijeta a ljubav Krista. Ovaki životopis prikazuje u svemu i svačemu uzor prave karitativne i socijalne žene.

Knjiga je namijenjena najprije žen-skom svijetu na sazidanje i pouku, ali i muškom ne može biti na odmet, jer je ljepota, dobrotu i svetost za svakoga. Djelo je također i ukusnom vanjstinom opremljeno, istoji samo: 5 fr. 50 cent. za proširano, a 6 fr. 75 cent. za ukoričeno. Nabavlja se kod: Verlagsanstalt Benziger et Co. A. G. u Einsiedeln (Švicarska).

A. L. Gančević O. F. M.

Kirch Conradus S. J.: *Enchiridion Fontium Historiae Ecclesiasticae Antiquae. Editio secunda et tertia, aucta et emendata.* 8° XXI+624 str.; 1914. Cijena: 8 Mk. broš.; 9 Mk. vezano u platnu. Nabavljaju se kod: Herdersche Verlagshandlung u Freiburg-u (Baden Njemačka) i Beču.

U novije se doba pojavljaju izvrsni priručnici za razne struke čovječij ga znanja. Da i ova knjiga spada među takove priručnike, neću odmah reći, ali ću najprije iznijeti ono, što ona sadržaje. Želi li se netko baviti sa starom crkvenom povjesti, neophodno mu je nužno, da si priskrbi bilo kakovih vrela. Moderna znanost — barem je za to moramo pohvaliti — ne će ništa da preduzme bez vrela, t. j. a da se ne osvrne na starinu, koja zaslužuje pažnju stručnjakovu. I crkvena je povjest znanost, pa stoga i ona trebue da se osniva na tim vrelima, na koja se do pred 50 godina nije mnogo pazilo. Nitko se ne smije bojati istine, kako reče Papa Lav XIII., pa ni Crkva. Dajmo da vidimo, što nam prošlost pripovijeda o Crkvi i njezinu ustroju. Načelo je prave znanosti: ništa ne odbacuj bez razloga, pa makar se s koje strane iznijelo. Odatle je naravno da ćemo mi naći u prošlosti ne samo katoličke svjedoke, da li i inovjerne, kao što su Zudije i pogani, koji nam govore o pojavi kat. Crkve i njezine nauke. Naši stari nijesu imali na pameti, da nam iscrpljivo o tome iznesu u jednoj knjizi; oni bi svoja opažanja, činjenice i slično o Crkvi

u razna djela razasijali tako, da je onemogućeno u tili se čas snaći, gdje sve to spominju. Ali evo ovaj priručnik isusovca Kirch-a ide, da nam kaže, gdje se takove stvari nahode. Prema tomu u knjizi se nalaze najvažniji teksti koji profanah toli crkvenih pisaca počam od prvog stoljeća naše ere do uključivo osmog, u koliko se odnose na utemeljenje i širenje Crkve, na njezin ustroj, na sakramente i leiturgiju, na razne herezije i shizme, na kršćansko čudoređe i t. d. K tomu su pridodati kanoni i zaključci crkv. sabora, odluke papā, zakoni i ukazi careva vrhu kršćanske nauke, ustava i zapta, niz mučeničkih opisa, te natpisi i papyri. Osim toga su izneseni u izvorniku detaljni podaci o prepornim pitanjima, kao što je pitanje o rimskom prvenstvu, o viđenju i kršćenju Konstantinovu, o pokori cara Teodozija, papama Liberiju, Honoriju i t. d. Teksti su svi u izvorniku t. j. na grčkom ili latinskom jeziku; dapače grčki su tekstovi još popraćeni sa točnim latinskim prevodima.

To je dakle sadržaj knjige oca Kirch-a, koji je svu svoju pomnju uložio, da mu djelo izade i kritično i zgodno. Kritičnost se vidi u upotrebljenoj modernoj bibliografiji. Samo na strani 193 u predzadnjoj crti izostalo je iz Arnobova teksta: *recordatione* (vel *oblivione*), kako se to dade razabrati iz otkrića moderne kritike; također na str. 194. možda bolje stoji riječ *Garant* nego *Tigitanos*. Unatoč ovim dvijema neznatnim primjetbama kritičnog reda moramo reći, da je djelo popraćeno i strogom lingvističnom kritikom, što služi na pohvalu vrlo ocu Isusovcu. I slavna je nakladna Herderova kuća htjela zaodjeti djelo lijepom vanjstinom, e da djelo sa svakog gledišta što dotjeranije izgleda. Ova će knjiga oca Kirch-a, inače namijenjena bogoslovcima, dobro doći svakomu, ko hoće da proučava kat. Crkvu sa čisto nepristranog gledišta, jer tuj su samo iznešena vrela, kako se nalaze u prošlosti. Uz kritične tekste stoji na koncu alfabetsko kazalo pisaca, osoba i stvari, što su napomenute u knjizi. S naše strane Kirch-ovo djelo toplo preporučujemo.

A. L. Gančević, O. F. M.

*